

**[„E FOARTE PROBABIL...”] – de
Mihai Eminescu [19 decembrie
1881]**

Fotografie de arhiva. Mihai Eminescu de Nestor Heck – 1884. Basarabia-Bucovina.Info

E foarte probabil axioma stabilită de-o seamă de antropologi că activitatea omenească, de orice natură ar fi, crește și scade în patrat. După ce onorabilul d. Stătescu a urcat glasul său gingaș la patrat prin discursul tronului, astăzi [î]și scoate rădăcina patrată a înrăutățirii sale primitive și devine un foarte umilit om de stat față cu puternica vecină Austro-Ungaria. E drept că ilustrul nostru ministru n-a făcut această voltă deodată. A trimis la Viena, rânduri rânduri, o serie de formulare de scuză, una umilită, alta și mai umilită, a treia de tot umilită, a patra în sfârșit umilissimă, până ce cabinetul din Viena a găsit că onor. Stătescu a atins marginea extremă a servilismului posibil și s-a declarat mulțumit. Cățelușul blond al d-lui Brătianu a trebuit să-și facă toate datoriile de cățeluș: să aporțeze, să facă sluj și să se închine până la pământ ! Acum toate sunt bune și frumoase.

Istoria asta e atât de neplăcută și atât de greu de înghițit din partea onorabililor patrioți de profesie încât

„Românul” caută să distragă publicului prin articole polemice contra „Timpului”. „S-a îngroșat treaba de tot. Hai și ne-om lega iar de « Timpul », doar nu s-o băga de seamă ce rușine am pățit”, [î]și zice onorabilii și atunci ne pomenim cu câte patru cinci coloane polemice, în care ni se zice ba că-l amenințăm pe rege cu soarta lui Ludovic XVI, ba că d. Carp a declarat că, în cestiunea Dunării, dă tot Austriei, nu numai ceea ce ea cere, și că „noi l-am susținut și că în fine, din austro maghiari ce ne deprinsesem a fi, am făcut o voltă la sfârșit și am batjocorit pe „Pesther Lloyd”. De ce?

„Pentru că din momentul în care guvernul austro unguresc refuză concursul patrioților de la «Timpul » ungurii latră ca câinii „.

Să ne-nțelegem. Foile ungurești latră totdeauna, dacă vor da concursul lor patrioților de la „Timpul” sau dacă nu-l vor da.

Odată acest punct francamente stabilit, ce mai pofteste

„Românul”?

Daca nu am zis acelaș lucru despre ziarele oficioase din Viena e pentru că nu meritau să zicem una ca aceasta despre ele. „Fremdenblatt” îndeosebi s-a exprimat întotdeauna c-o moderațiune de termeni demnă de recunoștință și, departe de a voi să înăsprească conflictul, a căutat din capul locului să-l îmblânzească. Și „Fremdenblatt „ e oficios. De aceea am reprodus articolele acestui ziar fără umbră de polemică, căci important și meritoriu în acele articole era să știm ce voiește monarhia vecină și, încă o dată, monarhia, nu d-nii unguri de cari nu ne preocupăm decât în treacăt, pentru că nu merită să se preocupe cineva de ei în mod serios.

Așadar în ce consistă volta noastră? Că am respins necuviințele unui ziar unguresc care se distinge prin mojicia lui față cu țara, față cu naționalitatea, față cu regele nostru chiar?

„Românul” însă se poartă în adevăr așa ca și când un guvern conservator ar fi cerut scuze Austro-Ungariei. Dumnealor uită că nu li-i întâia: că a mai pățit-o și răposatul Golescu în alte împrejurări și că tocmai guvernul conservator, rău bun cum era, a prezervat țara și de umiliri, dar și de bravade zădarnice.

Când am citit discursul tronului ne-am zis că d. Brătianu trebuie să fi știind ce face. Am crezut, și ne-am amăgit în credința noastră, că în cestiunea Dunării d-sa se bucură de un sprijin atât de viguros din partea celor mai influente puteri europene încât poate îndrăzni să-și ridice glasul atât de sus. De-acolo atitudinea noastră, nimic mai puțin decât ostilă, până 'n momentul în care s-a declarat conflictul. Din acel moment am sfătuit pe Cameră că îmblânzească tonul, nu pentru c-am fi crezut să situația e periculoasă, căci ne convinsesem că nu e, dar fiindcă era în orice caz foarte neplăcut ca, pentr-o simplă cestiune de formă, să se 'ntreprupă relațiile cu o putere de prima ordine. Și tot aceasta atitudine am păstrat-

o pân – acuma. La ce grad de umilință va ajunge d. ștătescu nu puteam prevedea și dacă azi scriem în contra sa nu o facem pentru că a reparat greșala făcută, ci pentru că a reparat-o într-un mod atât de rușinos.

Ce imputări găsește „Românul” să ne facă? Aceleași pe cari le făcea canalul său de scurgere acum două – trei zile și la cari nu răspundem niciodată. C-am fost amici ai Austro-Ungariei și am devenit adversari de când vedem că nu ne sprijină? Nu știe ce vorbește „Românul”, precum nu știe ce vorbește nici canalul său de scurgere. Dacă ungurii îngrijesc a ni se face antipatici prin tonul lor obraznic, prin maltratarea zilnică a consângenilor noștri din Ardeal și prin alte calități cu cari i-a sluțit Dumnezeu, adversari sau amici ai monarhiei ca atare, ca expresie unitară, nici am fost vreodată, nici vom fi. Sau, vorbind mai exact, căci aci nu e vorba de sentimente, vom fi amici ai puterii vecine pe câtă vreme va căuta să puie în armonie interesele sale, cu acele ale țării noastre, și adversari, când va atinge aceste interese. Despre antipatii sau simpatii preconcepute nu poate [fi] nici vorba aci. Direcțiunea generală a afacerilor monarhiei nu este nici unguerească, ca să ne displacă, nici românească, ca să ne placă; nu este nici una nici alta; este o direcțiune care reprezintă interesele monarhiei în întregul ei, fără distingere de german, ungur sau ceh, și despre aceste interese e cestiunea dacă sunt sau nu armonizabile cu ale noastre. Ce simpatii, ce antipatii se ‘ncap aci, în cestiuni de daraveri materiale, de negoț, de import și esport? Nici una. Pozitiv simpatică ar deveni monarhia numai atunci când și românul de acolo ar fi în patria lui tot atât de ne]mpiedecat în dezvoltare precum e ungurul sau polonul; când monarhia l-ar considera și l-ar pune pe-un picior egal cu celelalte naționalități. Atunci în adevăr n-am avea cumpăna lui Shylock în mână nici în privirea intereselor, căci atunci românii monarhiei ar ocupa o zonă de producțiune și consumațiune înlăuntrul sferei noastre economice și desigur nu ne-am întrista daca, prin schimb reciproc între muncă românească de-

o parte și de alta, ei ar înainta material și intelectual în linie paralelă cu noi.

Dar aceasta e o perspectivă depărtată și de-aceea ținem cumpăna lui Shylock. Trebuie ca mai întâi ungurii să se uzeze definitiv, precum se uzează, să devie și mai incapabili de-a governa decum sunt, să devie c-un cuvânt imposibili, ca turcii. Atunci va fi sunat ora acelei identități a intereselor despre care vorbește nobilul conte Andrassy, dar a căror congruență, în momentul de față, nu e tocmai deplină.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1 ianuarie – 31 decembrie 1881

TIMPUL

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XII

Mihai-Eminescu.Ro